

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

Strategic Development of the Management of Student Support System in

Schools under Rayong Primary Educational Service Area Office 1

นัฐพันธุ์ ดิศเจริญ

Nuttapun Discharoen

โรงเรียนวัดมาบข่า, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1,

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Watmapkha School, Rayong Primary Education Service Area Office 1,

Office of the Basic Education Commission, Thailand

Email: nuttapun1324@gmail.com

Received April 2, 2022; Revised April 27, 2022; Accepted May 15, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และ 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยเป็นการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 435 คน การประชุมเชิงปฏิบัติการและสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และประเมินการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า มีการร่วมประชุมหารือกำหนดแนวทางการปฏิบัติ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารระบบดูแลนักเรียน

2) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 เป้าประสงค์ 4 ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ ตัวชี้วัด 19 ตัวชี้วัด และมาตรการ 32 มาตรการ

3) การประเมินกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 พบว่า กลยุทธ์ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องในระดับมาก มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ในระดับมาก และมากที่สุด

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; การพัฒนากลยุทธ์; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

Abstract

This article aimed 1) to study problems and factors related to the management of student support system in schools; 2) to develop strategy for the management of student support system in schools; and 3) to evaluate strategy for the management of student support system in schools under Rayong Primary Education Service Area Office 1. This research was a research and development of data collection tools such as the opinion survey questionnaire of educational institution administrators. There were 435 government teachers and educational personnel, workshops and seminars based on experts and assess the development of participatory management strategies in basic education institutions. Standards and content analysis.

The research results were found as follows: 1) Problems and factors related to the problems and factors related to the administration of the student support system in educational institutions under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 found that there was a meeting to discuss and determine the practical guidelines and factors that There are both internal and external factors affecting the administration of the student care system.

2) The strategic development for the management of student support systems in schools under Rayong Primary Education Service Area Office 1 consisted of 1 vision, 4 missions, 4 goals, 4 strategic issues, 9 strategies, 19 KPIs, and 32 measures.

3) The strategy evaluation for the management of student support systems in schools under Rayong Primary Education Service Area Office 1 showed that most strategies were relevant at a high level, it was suitable, feasible, and also acceptable at a high and highest level.

Keywords: Student Support System; Strategic Development; Rayong Primary Education Service Area Office 1

บทนำ

สถานการณ์ปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน การดำรงอยู่ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทุกรูปแบบ ทำให้คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรง และเต็มไปด้วยสถานการณ์ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน (Office of the Basic Education Commission, 2016) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ (Office of the Basic Education Commission, 2003) และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน อย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่างๆ ได้ (Office of the Basic Education Commission, 2016)

ด้วยสภาพและปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนดังได้กล่าวถึงข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษาในอดีต จะเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 และเป็นธรรมกับเด็กและเยาวชนทุกคน (Office of the Basic Education Commission, 2016) ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและและการดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (Phumphongkhochasorn et al., 2021)

บทความนี้นำเสนอการพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งมีความคาดหวังว่า การใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีสถานศึกษาและส่วนที่เกี่ยวข้อง ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน ร่วมหาแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 1 ยังประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติเต็มศักยภาพอย่างยั่งยืน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้ง
ในด้านสุขภาพกาย และสุขภาพใจ นำไปสู่การแก้ปัญหาแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้กลับมาเป็น
กลุ่มปกติ และกลุ่มปกติมีศักยภาพเป็นที่ยอมรับตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 และการดำรงอยู่ใน
สังคมอย่างมีความสุข จากความสำคัญของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สถานศึกษา ดังนั้นการพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงาน
เขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ในครั้งนี้ ผลการวิจัยจะสามารถนำไปเป็นวิธีการในการ
พัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

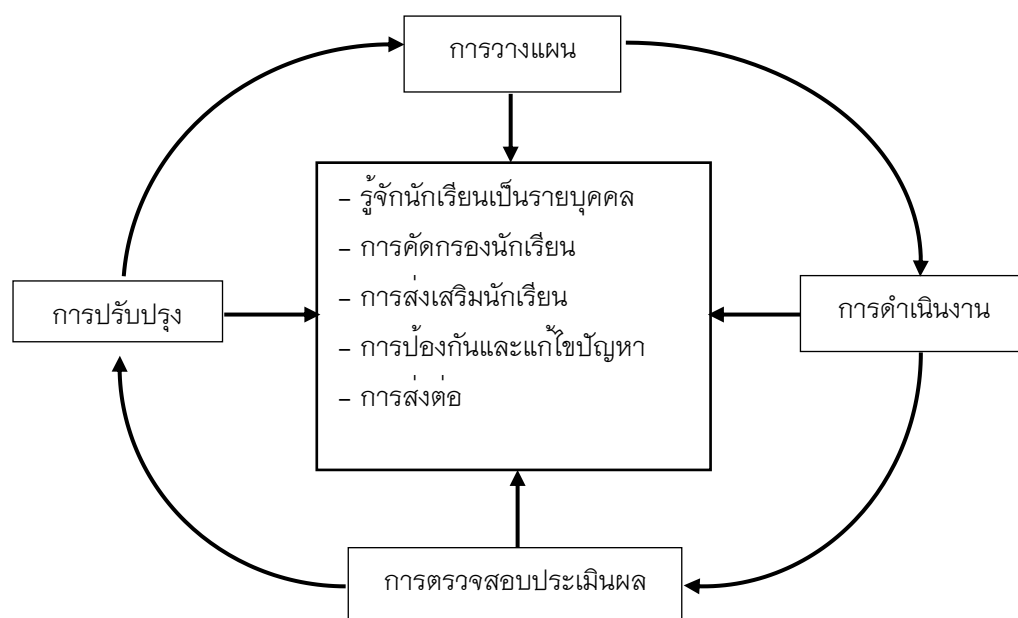
การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น แต่เดิมเป็นการจัดบริการโดยงานแนะแนว
และงานปกครองนักเรียน แต่ในสภาพปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น
เพราะเกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูแนะแนวและครูฝ่ายปกครอง
ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2016) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และ
ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน สร้างความรู้สึกรักที่มั่นคงและมีความปลอดภัยจะเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วย
กระตุ้นให้นักเรียนนั้นเกิดความไว้วางใจ รู้สึกสบายใจในการเรียน เป็นผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง
เรียนสูงขึ้น (Piankamkha, 2008) ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอันเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่ง
สถานศึกษาต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และมี

การวัดผลประเมินผล จัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา ศักยภาพที่เหมาะสม (Damnoen et al., 2022)

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ (Office of the Basic Education Commission, 2016) ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอน ชัดเจน มีคุณภาพ มีคุณภาพ มีมาตรฐานและมีหลักฐานการดำเนินงานสามารถตรวจสอบได้

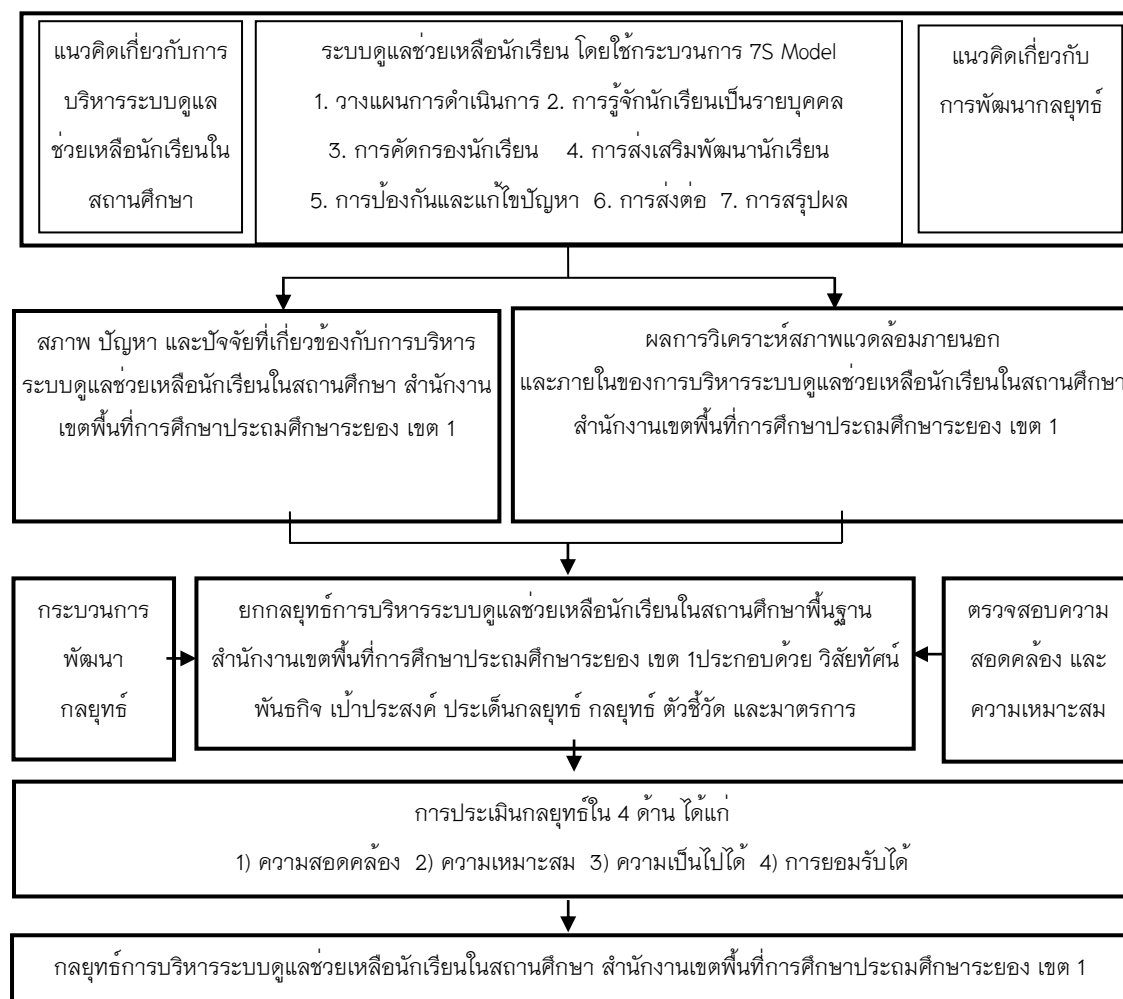
การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) เป็นการบริหารเชิงระบบ ประกอบด้วย 1) การ วางแผน (Plan) 2) การดำเนินงาน (Do) 3) การตรวจสอบประเมินผล (Check) 4) การปรับปรุงพัฒนา (Act) (Office of the Basic Education Commission, 2003) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยดำเนินการ 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารจำนวน 108 คน ข้าราชการครู จำนวน 327 คน รวมทั้งสิ้น 435 คนโดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดย การคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน และ ข้าราชการครู 5 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาแนวทางการการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (โรงเรียนวัดมาบข้า) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ที่ประสบผลสำเร็จ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียนวัดมาบข้า จำนวน 1 คน หัวหน้างานปกครอง จำนวน 1 คน หัวหน้างานแนะแนว จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 1 คน

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูล รวม 5 คนด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ข้าราชการครูและบุคลากร 3 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การจัดทำกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการใช้เทคนิค SWOT Matrix เพื่อให้ได้ข้อมูลร่างกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ผู้ให้ข้อมูล รวม 10 คนด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ เป็นนักวิชาการด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ผู้ให้ข้อมูล รวม 10 คน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ เป็นนักวิชาการด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินคุณภาพกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับได้ ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ผู้ให้ข้อมูลผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ นักวิชาการด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์และกลยุทธ์ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 และตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้ขอบเขตเนื้อหาตามกระบวนการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบ 7S Model

2.2 แบบสนทนากลุ่ม (Focus group form) โดยเป็นแบบแสดงความคิดเห็นตามประเด็นของสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

2.3 แบบประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 และจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

2.4 แบบประเมินกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ซึ่งมี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อการพัฒนากลยุทธ์ เป็นแบบปลายเปิด

รวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีส่งแบบสอบถามทาง Google Form นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน เช่น การวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผ่านระบบออนไลน์ แล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

1) ด้านการวางแผนการดำเนินงาน มีจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี วางแผนการดำเนินงานอย่างแบบระบบ ประชุมวางแผนกำหนดทิศทางการดำเนินงาน

2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ การรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ในเรื่องสารเสพติด ครอบครัว และพฤติกรรมทางเพศ ใช้วิธีการในการรู้จักนักเรียน โดยครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน และเพื่อนนักเรียน

3) ด้านการคัดกรองนักเรียน ได้แก่ มีการคัดกรองนักเรียน โดยมีการร่วมประชุมหารือกำหนดวิธีการ ปฏิบัติที่ชัดเจน การกำหนดแนวทางรวมถึงการลงมือปฏิบัติการร่วมกันอย่างชัดเจน และฝ่ายปกครองเป็นกำหนดแนวทางในการดำเนินการ การคัดกรองนักเรียน ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มครูที่ปรึกษา เป็นส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกลุ่มมีปัญหา และกลุ่มเสี่ยง พบปัญหาจากการคัดกรองในเรื่องสารเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ

4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ดำเนินการโดยด้วยวิธีการ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การส่งเสริมและพัฒนา ด้วยมีกระบวนการโดยมีกระบวนการที่ถูกต้องชัดเจน และได้รับความร่วมมือจากทุกส่วน มีกระบวนการการส่งเสริมและพัฒนา ได้รับความร่วมมือจากทุกส่วน และดำเนินการโดยครูที่ปรึกษา

5) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่ การป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และครูฝ่ายปกครอง มีการดำเนินการด้วยวิธีการการให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

6) ด้านการส่งต่อ ได้รับความร่วมมือจากครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และครูฝ่ายปกครอง ผู้ให้ความร่วมมือ โดยผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญภายนอก

7) ด้านการสรุปผล ได้รับความร่วมมือ ได้แก่ ครูฝ่ายปกครอง ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา ด้วยวิธีการ การถอดบทเรียน และการวิเคราะห์ปัญหา

1.2 ปัญหา ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

1) ด้านการวางแผนการดำเนินงาน มีปัญหา ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ไม่มีการตรวจสอบผู้รับผิดชอบในเรื่องการดูแลระบบช่วยเหลือนักเรียนตามที่กำหนดไว้ เมื่อพบปัญหาระบบ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลับไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง และไม่มีการดำเนินการตามเป้าหมาย หรือแผนที่ได้กำหนด ได้วางไว้

2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ ขาดการตรวจสอบผู้ที่รับผิดชอบในเรื่องการดูแลระบบช่วยเหลือนักเรียนว่า ได้ทำถูกต้องชัดเจนตามที่กำหนดไว้ เมื่อพบปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล กลับไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง และไม่มีการประชุมวางแผน กำหนดวิธีการ ในเรื่องข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล

3) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ได้แก่ ขาดการประชุมวางแผน กำหนดวิธีการ ในเรื่องการคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน และเป็นระบบ ขาดการกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนให้ถูกต้องชัดเจน เข้าใจโดยทั่วกัน และไม่มีการทวนสอบข้อมูลย้อนกลับ ว่าการคัดกรองที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา มีปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ได้แก่ ขาดการติดตามผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนกลุ่มผู้คัดกรอง เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ขาดการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และขาดการประเมินผลความพึงพอใจในการการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนกลุ่มผู้คัดกรอง

5) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข มีปัญหา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ได้แก่ ขาดการวางระบบการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกต้อง อย่างแท้จริงการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดำเนินการอย่างไม่เป็นระบบแผนที่กำหนดไว้และไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องช่วยกันเป็นหูเป็นตา และการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง

6) ด้านการส่งต่อ มีปัญหา ด้านการส่งต่อ ได้แก่ ขาดการทวนสอบข้อมูลย้อนกลับ ว่าการแก้ไขปรับปรุงการส่งต่อนักเรียนที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ขาดการประชุมวางแผน กำหนดวิธีการ ในเรื่องส่งต่อนักเรียนที่ชัดเจน และเป็นระบบ ถูกต้อง และรวดเร็ว

7) ด้านการสรุปผล มีปัญหา ด้านการสรุปผล ไม่มีการวิเคราะห์ปัญหาที่ถูกต้อง และชัดเจน ไม่มีแนวทางแก้ไขที่ถูกต้องและเป็นระบบ และไม่มีการประชุมออนไลน์ตามแผนที่กำหนดไว้

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

1) ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

(1) ด้านโครงสร้าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ มีโครงสร้างการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ส่วนจุดอ่อนด้านโครงสร้าง ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วย ได้แก่ ขาดการบริหารงานตามโครงสร้างการบริหารระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ขาดการประชุมแจ้งข่าวสาร วางแผนงาน เพื่อกำหนดภารกิจ ขาดการประกาศ โครงสร้างการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน

(2) ด้านระบบบริการ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ มีการบริการจัดการระบบ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนจุดอ่อนด้านระบบการบริการ ได้แก่ ขาดการบริการจัดการระบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดระบบการบริการที่ดี และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และชุมชนโดยรอบสถานศึกษา และ ขาดการบริการจัดการระบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุมนักเรียนรายบุคคล

(3) ด้านบุคลากร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ บุคลากรที่ทำหน้าที่ มีความ รับผิดชอบ รักงาน และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ส่วน จุดอ่อนด้านบุคลากรผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วย ได้แก่ บุคลากรที่ทำหน้าที่มีจำนวนเพียงพอต่อ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา บุคลากรที่ทำหน้าที่ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม การปฏิบัติงาน การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และบุคลากรที่ทำหน้าที่ มีความกระตือรือร้น ใส่ใจในการบริการ การส่งเสริม และความร่วมมือในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

(4) ด้านการเงิน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ ไม่พบจุดแข็ง ส่วนจุดอ่อน ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วย ได้แก่ ขาดงบประมาณที่ได้รับจากการสนับสนุนการบริหารระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ขาดความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพใน การบริหารการเงิน เพื่อใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดความ สามารถระดมงบประมาณทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ เพื่อ นำมาใช้ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ขาดการบริหารจัดการด้านการเงินในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ขาดใช้ งบประมาณในการบริหารการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด

(5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ ไม่พบจุดแข็ง ส่วนจุดอ่อน ด้านวัสดุอุปกรณ์ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วย ได้แก่ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการ บริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เพียงพอ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ทันสมัยเหมาะสมกับการใช้งาน ขาดระบบการจัดการ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ขาดการสนับสนุน จัดสรร วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเหมาะสมและ โปร่งใส ขาดบุคลากรดูแลรักษา ซ่อมแซม เครื่องมือเพื่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้อยู่ใน สภาพที่ดีสามารถใช้ประโยชน์เครื่องมือได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

(6) ด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ ผู้บริหารสามารถให้ ข้อมูล และชี้แจงเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแก่บุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ชุมชน ส่วนจุดอ่อนด้านการบริหารจัดการผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วย ได้แก่ ผู้บริหารขาด

ความสามารถ ภาวะผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ที่สามารถสนองต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจนประสบผลสำเร็จได้ ขาดความสามารถในการบริหาร รู้หลักการและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคคลอื่น ในด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ชุมชน แสดงความคิดเห็นในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารขาดการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสนับสนุนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยการร่วมมือกันกับทุกภาคส่วน

2) ด้านปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

(1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นโอกาส ได้แก่ ชุมชนโดยรอบมีการส่งเสริม และสร้างวัฒนธรรมการเสียสละ ร่วมกันส่งเสริมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เหมือนเป็นหน้าที่ของตนเอง ส่วนอุปสรรคคือ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นด้วยกับประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอ โดยปรับเปลี่ยนคำว่าบางส่วน/เสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ ไม่มีการประชุมร่วมกับชุมชนโดยรอบ และการอบรมความรู้ เข้าใจ และวิธีการถูกต้องในการดูแลช่วยเหลือด้วยการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการให้ความร่วมมือและเอื้อต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

(2) ด้านเทคโนโลยี ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นโอกาส ได้แก่ มีฐานข้อมูลผู้เข้ารับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ส่วนอุปสรรคคือ ขาดการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาช่วยในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ขาดสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการช่วยให้เข้าถึงการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการจัดการระบบสารสนเทศ ที่ช่วยงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

(3) ด้านเศรษฐกิจ อุปสรรคคือ ขาดการส่งเสริม สนับสนุน การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสร้างงานสร้างอาชีพ ให้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ที่เข้าร่วมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่ได้ให้การจ้างงาน (ค่าเบี้ยเลี้ยง) กับทีมสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้เกิดรายได้ ขาดการช่วยเหลือ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนโดยรอบสถานศึกษาให้มีรายได้

(4) ด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นโอกาส ได้แก่ มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่ส่งเสริมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และ รัฐมีการกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาชาติในเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ส่วนอุปสรรค ได้แก่ ขาดนโยบายการส่งเสริมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

จัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 และตรวจสอบคุณภาพกลยุทธ์การบริหารระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

วิสัยทัศน์ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 มีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วม ให้นักเรียนดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

พันธกิจ 1) วางแผนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 2) บูรณาการความร่วมมือกับทุกคนในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 3) ควบคุมกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และ 4) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้ครอบคลุมทั่วถึง

เป้าประสงค์ 1) การแผนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 2) สถานศึกษามีความร่วมมือในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 3) สถานศึกษามีกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และ 4) สถานศึกษามีกระบวนการในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นกลยุทธ์

1) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการจัดทำแผนการบริหารจัดการ และการสนับสนุนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการจัดทำงบประมาณส่งเสริม สนับสนุนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

2) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การสร้างความร่วมมือในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริม สนับสนุนผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันลงปฏิบัติหน้าที่การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 5 ปลุกฝังสร้างความเข้าใจ สร้างวัฒนธรรมการเสียสละและสร้างจิตสำนึกในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

3) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนากระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน ประกอบด้วยกลยุทธ์ที่ 6 ปรับปรุงกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนากระบวนการการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาร่วมกับชุมชนอย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีบทบาทหลักในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่

8 ส่งเสริม สนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 9 พัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์มี ทั้ง 9 กลยุทธ์ 19 ตัวชี้วัด และ 32 มาตรการ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด ความเป็นไปได้ในระดับมาก และการยอมรับได้ในระดับมากและมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 พบว่า การวางแผนการดำเนินงาน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมและการสรุปผล มีจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี วางแผนการดำเนินงานอย่างแบบระบบ ประชุมวางแผนกำหนดทิศทางการดำเนินงาน สอดคล้องกับกระบวนการ(7S) IT Model คือ 1) การวางแผนการดำเนินงาน 2) การจัดนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) การคัดกรองนักเรียน 4) การส่งเสริมและพัฒนา 5) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 6) การส่งเสริม และ 7) การสรุปผล กระบวนการส่งเสริมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ มีการประสานงานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนชัดเจน มีคุณภาพมาตรฐานและมีหลักฐานการดำเนินงานสามารถตรวจสอบได้ และยังต้องอาศัยการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรเดมิ่ง (PDCA) เป็นการบริหารเชิงระบบ ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Plan) 2) การดำเนินงาน (Do) 3) การตรวจสอบประเมินผล (Check) 4) การปรับปรุงพัฒนา (Act) อันจะส่งผลให้กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสัมฤทธิ์ยังประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับ (Singkaew, 2018) พบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน และเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจร PDCA ของโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนยังมีปัญหาด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ขาดการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่วนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร

PDCA ของโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ นั้นต้องมีการพัฒนาและจัดทำเอกสารคู่มือที่สมบูรณ์มีการกำหนด หลักเกณฑ์การประเมินมีแบบฟอร์มเอกสารการประเมินและแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียนให้ชัดเจนตามวงจร PDCA เพื่อใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 เป้าประสงค์ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ 19 ตัวชี้วัด และ 32 มาตรการ ทั้งนี้เกิดจากการแสดงความคิดเห็นตามประเด็นของ สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ที่เกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกันมีความเข้าใจตรงกันในทิศทาง เป้าหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษารวมกับทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิด (Phagaphasvivat, 2007) ที่ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการประเมินกลยุทธ์ไว้ 3 ประการ คือ ประการแรกหลักเกณฑ์ความเหมาะสม (Suitability) ของกลยุทธ์คู่กับเรื่องของ SWOT Analysis ประการที่สองหลักเกณฑ์ความเป็นไปได้ (Feasibility) ของกลยุทธ์ที่มีโอกาสจะประสบความสำเร็จบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรและพื้นฐานของสภาพแวดล้อม และประการที่สามหลักเกณฑ์การยอมรับได้ (Acceptability) ของกลยุทธ์ที่ใช้จะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ จึงสรุปได้ว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ประเมินกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา การสร้างความร่วมมือในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน พัฒนาระบบของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของ (Phagaphasvivat, 2007) ที่ได้สรุปหลักเกณฑ์ในการประเมินกลยุทธ์ไว้ 3 ประการ คือ ประการแรก หลักเกณฑ์ความเหมาะสม (Suitability) ของกลยุทธ์คู่กับเรื่องของ SWOT Analysis ประการที่สอง หลักเกณฑ์ความเป็นไปได้ (Feasibility) ของกลยุทธ์ที่มีโอกาสจะประสบความสำเร็จบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรและพื้นฐานของสภาพแวดล้อม และประการที่สาม หลักเกณฑ์การยอมรับได้ (Acceptability) ของกลยุทธ์ที่ใช้จะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ จึงสรุปได้ว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 นำไปสู่การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เกิดจากการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ และกลยุทธ์ที่ชัดเจน นำไปสู่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมมือ และลงมือปฏิบัติตามแผนที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นจากการพัฒนา กลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นต้นแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงการพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

สรุป

จากการการพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 นำไปสู่การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาและปัจจัยภายในภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนในสถานศึกษา ทำให้ได้วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการสู่การประเมินกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษา ด้านยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา เกิดความชัดเจนของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาร่วมกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นวิธีการดำเนินการ การควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล ผลที่ได้คือการพัฒนาระบบการการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ (Moungprathom, 2015) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การส่งต่อนโยบาย การมีส่วนร่วมของบุคลากรและการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การนำองค์กร การปฏิบัติการ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การปรับปรุงพัฒนา และการประสานงาน 2) แนวทางพัฒนาการแก้ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 7 ด้าน โดยสรุปพบว่า (1) ด้านการวางแผน ได้แก่ วิเคราะห์บริบทสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน คัดกรอง นักเรียน กำหนดกลยุทธ์ กำหนดแผน/โครงการ และกิจกรรม (2) ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ได้แก่ หน่วยงาน ต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพัฒนามุ่งงานอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านการนำองค์กร ได้แก่ผู้บริหาร ต้องศึกษาข้อมูลนโยบายรอบด้านและเป็นผู้ นำ สร้างกำลังใจให้กับบุคลากร ติดตามและประเมินผล (4) ด้านการปฏิบัติการ ได้แก่ โรงเรียนสานสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองและครูแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน (5) ด้านการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล ได้แก่ โรงเรียนจัดทำแผนการควบคุม ติดตามและประเมินผล ดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติในการติดตาม (6) ด้านการปรับปรุงและพัฒนา ได้แก่ นำผลการติดตามเสนอต่อ ที่ประชุม วิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานผล (7) ด้านการประสานงาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษาต้องใช้ทักษะการประสานงาน อย่างรอบด้าน ใช้เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษาควรดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาก่อน เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันว่ามีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงมากควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
2. สถานศึกษาควรทบทวนสถานการณ์ทางกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เกิดความเหมาะสมกับตำแหน่งสถานการณ์นั้นๆ
3. สถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4. สถานศึกษาควรพิจารณาเลือกมาตรการที่มีความสอดคล้องกับบริบท และควรเพิ่มเติมรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อสะดวกในการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาทุกระดับ
2. ควรทำการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาอื่น

References

- Damnoen, P. S., Phumphongkhochasorn, P., Pornpitchanarong, S., & Nanposri, N. (2022). Development of strategies for the use of innovative information in education for secondary schools under the office of the basic education commission in the Eastern region. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(1), 2097–2103.
- Moungprathom, W. (2015). A study an administration of the students' aid system in educational extended school under Ayutthaya Primary Education Service Ares Office 1. *VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science*, 10(2), 47–55.
- Office of the Basic Education Commission. (2016). *The Development student support system*. Co-operative Federation of Thailand.
- Office of the Basic Education Commission. (2003). *The administration system of caring student for quality of life development and crisis situation period society*. Chautip.
- Phagaphasvivat, S. (2007). *Strategic management*. Amarin.
- Phumphongkhochasorn, P., Damnoen, P. S., Suwannaprattap, T., & Phoomparmarn, U. (2021). National educational standards and the improvement of Thai education system with world class. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(1), 75–86.
- Piankamkha, S. (2008). *The relationship between participation in school the supervision process and teaching efficiency of primary school teachers under the office of Ang Thong provincial primary education*[Master's Thesis, Sukhothai Thammathirat Open University].

Singkaew, T. (2018). *The development of student care and support system by using PDCA cycle: Case study at Watpathung-Huaiyap School, Banthi Distrct, Lamphun Province*[Master's Thesis, Chiang Mai University].